

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 442

Din 20.05.2020

Dosar nr.: 315/2020 conexat cu dosarul 316/2020

Petiția nr.: 2561/05.05.2020 conexată cu 2562/05.05.2020

Petente: Asociația ...,
Asociația ..

Reclamat: . .

Obiect: afirmații cu un posibil caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de etnie romă

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentelor

1. Asociația .
2. Asociația .

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

3. .

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

4. Partea reclamată, în cadrul unei emisiuni la postul de televiziune Realitatea Plus, a avut mai multe comentarii la adresa persoanelor de etnie romă, în contextul violențelor din data de 01.05.2020.

III. Citarea părților

5. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

6. Prin adresa nr.2679/11.05.2020, au fost citate petentele, iar prin adresa nr. 2667/08.05.2020 a fost citată partea reclamată pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 18.05.2020, ora 12:30.

7. Procedură legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petenților

8. Partea reclamată a avut mai multe comentarii la adresa persoanelor de etnie romă în contextul violențelor petrecute în data de 01.05.2020, afirmații susținute în cadrul unei

emisiuni la postul de televiziune Realitatea plus.

9. Afirmațiile părții reclamate sunt următoarele: „*Uite, cred că și aici, s-a dovedit o dată în plus că bunătatea și toleranța românilor până la urmă ajung să le aducă prejudicii, Pentru că, în mod artificial, i-am numit romi prin 1991 (...). Acuma tot ce vedeți aici să știți că se petrece și în străinătate, iar acolo se vorbește despre români. Această minoritate a făcut o imagine deplorabilă poporului român. Este timpul să o spunem și, până la urmă, să renunțăm și la această fantasmagorică denumire de romi. Ei sunt țigani. Asta este etnia despre care vorbim. Și așa trebuie să o numim!*

Grupările de țigani trebuie să înțeleagă că nu pot fi tolerate cu modul lor de viață. Ori se înscriu în civilizația poporului român, ori, dacă nu, o să se ciocnească mereu de poliție și jandarmerie.

România trebuie să rămână o țară în care instituțiile statului controlează tot teritoriul. Or, ei, oricât ar amenința, trebuie să înțeleagă că nu va face nici Poliția, nici Jandarmeria un pas înapoi și dacă vreodată va fi nevoie, nici Armata!

Este bine să știm un lucru. Nu toți țiganii sunt de această categorie. Spre exemplu, țiganii căldărari, care știu meserie, cei cu pălăriile. care sunt respectabili, nu fură, își țin familiile, au creat sate ale lor, trăiesc la fel ca românii, sunt absolut respectabili!

Dar este și această categorie, care provine din rândul celor nomazi, care nu este capabilă de integrare, care a rămas tot cu statorul să se judece sau să-si tranșeze lucrurile între ei, și nu prin procurori și judecători. Și care acum s-a retras acasă, pentru că s-a introdus izolarea în toată Europa. Și dacă ar mai fi în Europa, ar fi pe străzi numai ei cu carabinierii, polițistii și jandarmii, și nu le-ar plăcea, că le-ar aplica un tratament mai rău decât cel pe care-l primesc de la jandarmii noștri!”

Susținerile părții reclamate

10.-

IV. Motivele de fapt și de drept

11. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra unor declarații făcute de partea reclamată la un post public de televiziune.

12. Luând act de plângere, astfel cum este formulată, Colegiul urmează a analiza excepțiile invocate din oficiu, excepții analizate de către Colegiul director în ședința de deliberări din data de 20.05.2020. În drept, potrivit dispozițiilor art.63 din Procedura Internă de Soluționare a Petițiilor și Sesizărilor, care prevăd „(1) Colegiul director se va pronunța mai întâi asupra excepțiilor de procedură, precum și asupra celor de fond care nu mai necesită, în tot sau în parte, analizarea în fond a petiției” Colegiul urmează a se pronunța cu prioritate asupra excepțiilor invocate.

13. S-a invocat din oficiu excepția lipsei calității procesuale active a petentei ..., care urmează a fi analizată. Petenta ... nu îndeplinește condițiile art. 11 lit. b) și f) din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor din 11.04.2008, mai exact lipsa semnăturii și lipsa dovedirii calității sau a interesului. Având în vedere că petenta a depus, ulterior, atât statutul cât și petiția semnată, se respinge excepția lipsei calității procesuale active,

invocată din oficiu.

14. De asemenea, cu privire la petenta A. ..., s-a invocat din oficiu lipsa calității procesuale active și care urmează a fi analizată de Colegiul Director. Petenta A. ..nu îndeplinește condițiile art. 11 lit. b) din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor din 11.04.2008, nedovedindu-și calitatea dar nici interesul. Petenta a depus ulterior Statutul Asociației, în consecință, Colegiul respinge excepția lipsei calității procesuale active, invocată din oficiu.

15. Pe fond, în soluționarea prezentei sesizări apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

16. Colegiul director reține că este mai mult decât evident „spațiul public”, având în vedere faptul că declarațiile au fost făcute la un post de televiziune publică, acolo unde întreg publicul poate avea acces.

17. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la aprecierile părții reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

18. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

19. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

20. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, inclusiv a persoanelor care aparțin unei etnii, în speță etnia romă.

21. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, comentariul cu conotații rasiste, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură,

- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de convingerile acestora astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

22. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

23. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea exprimare „*este necesară într-o societate democratică*”. În acest demers Colegiul director analizează dacă există motive „*relevante și suficiente*” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „*nevoi imperioase*” („*pressing social need*”).

24. Identificarea unei „*nevoi imperioase*”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „*nevoi imperioase*” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

25. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „*margine de apreciere*” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „*nevoi sociale presante*”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside c. Regatul Unit par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

26. În scopul de a determina dacă substraturile declarațiilor părții reclamate, obiect al prezentei sesizări constituie instigare la ură rasială, Colegiul urmând a examina: obiectivul urmărit de reclamat, conținutul declarațiilor, contextul în care au avut loc, rolul în societate al persoanelor, autorul afirmației.

Obiectivul urmărit de către reclamat

27. Obiectivul urmărit de către reclamat este important: a dorit acesta să discrimineze prin afirmațiile pe care le-a făcut la un post de televiziune, persoanele care aparțin etniei rome ori s-a urmărit doar efectuarea unei analize asupra a ceea ce s-a întâmplat în data de

01.05.2020.

28. Colegiul apreciază că acele declarații au conotații rasiste prin stigmatizarea persoanelor de etnie romă, cu precădere ne referim la folosirea termenului de „țigan” dar și la afirmațiile „(...)Această minoritate a făcut o imagine deplorabilă poporului român(...) și „Dar este și această categorie, care provine din rândul celor nomazi, care nu este capabilă de integrare, care a rămas tot cu stăbura să se judece sau să-si tranșeze lucrurile între ei, și nu prin procurori și judecători. Și care acum s-a retras acasă, pentru că s-a introdus izolarea în toată Europa. Și dacă ar mai fi în Europa, ar fi pe străzi numai ei cu carabinieri, polițiștii și jandarmii, și nu le-ar plăcea, că le-ar aplica un tratament mai rău decât cel pe care-l primesc de la jandarmii noștri!”

Contextul în care au fost făcute afirmațiile

29. Afirmațiile părții reclamate au fost făcute în contextul violențelor create în data de 01.05.2020.

30. Întrebarea firească ar fi dacă această asociere era necesară în contextul numeroaselor tensiuni care au fost create în urma măsurilor luate instituirii stării de urgență, dar și stigmatizarea persoanelor de etnie romă. Astfel, Colegiul nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză s-a depășit sfera caracterului analitic.

Modul în care au fost făcute afirmațiile

31. Colegiul director urmează a analiza modul în care au fost făcute afirmațiile respective. Afirmațiile au fost făcute la un post de televiziune publică.

Rolul în societate a persoanelor, autori ai afirmațiilor

32. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, această calitate poate fi asemănată cu cea a oamenilor politici sau a funcționarilor publici. Acest rol al reclamatului are importanță din perspectiva caracterului fundamental jocului liber al dezbaterii politice într-o societate democratică.

33. Libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană dar în mod deosebit are un caracter indispensabil pentru persoanele alese în funcții de demnitate publică, pentru partidele politice și pentru membrii acestora, deoarece ei reprezintă pe cei care le dau votul, răspund preocupărilor acestora și le apără interesele (a se vedea Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentată și adnotată, vol. I, pag. 750, pct. 66). Ingerința în limitele libertății de exprimare a unei persoane aflate în funcție de demnitate publică impune o aplicare strictă din partea statului.

34. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se „hrănește” din libertatea de exprimare. (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este un politician, persoană în funcție de demnitate publică (actual parlamentar în Parlamentul European), fost Președinte al României, Ministru, Senator în Parlamentul României.

35. Totuși, este esențial pentru politicieni ca atunci când se exprimă în public să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței (Feret v. Belgium no. 1561/07 din 16 iul. 2009).

36. Având în vedere conținutul, contextul, obiectivul urmărit de reclamat, rolul în societate a persoanei, autor al afirmațiilor, Colegiul director constată că se justifică necesitatea ingerinței statului în libertatea de exprimare. Reclamatul prin afirmațiile pe care le-a făcut a adus o atingere persoanelor de etnie romă în contextul tensiunilor generate de epidemia de Coronavirus.

37. Colegiul director urmează să aplice reclamatului sancțiunea cu amendă contravențională în valoare de 6 000 lei, pe care o consideră efectivă, disuasivă și proporțională cu pericolul social al faptei săvârșite de partea reclamată – art. 26 alin. (1) din O.G. 137/2000, care prevede: *„(1) Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate”.*

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

- 1.** Constatarea existenței unui tratament diferențiat, discriminatoriu, pe criteriul etniei, conform art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
- 2.** Sancționarea părții reclamate - ., cu domiciliul ., cu amendă contravențională în valoare de 6 000 lei, potrivit art. 2 alin. (1) și art. 26 alin. (1) și art. 15 din O.G. Nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
- 3.** O copie a hotărârii se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Administrația Județeană a Finanțelor Publice a Sectorului 1, cu sediul în Șoseaua București-Ploiești 9-13, București, 013682 conform **Ordonanței nr. 2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor**. Contravenientul este obligat

să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar) în termen de 15 de zile din momentul în care constituie de drept titlu executoriu, conform art. 20 alin (10) al **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 20.05.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DINCĂ ILIE – Membru, GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru (online), SANDU VERONICA TATIANA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD

Data redactării: 26.06.2020

Redactată și motivată: ACF/AA

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.